

Orreleikåsen

KU for Naturmangfold

FAUN RAPPORT 13 | 2021 | Naturkartlegging og utredning | Mikaela Embla Olsen
og Ole Roer

Oppdragsgivere: Planhuset AS

Tittel

Orreleikåsen,
KU for Naturmangfold

Rapportnummer

13

Forfattere

Mikaela Embla Olsen og Ole Roer

Årstill

2021

ISBN

978-82-8389-099-0

Tilgjengelighet

Fritt

Oppdragsgiver

Planhuset AS

Prosjektansvarlig oppdragsgiver

Tyke Tveit

Prosjektleder i Faun

Mikaela Embla Olsen

Kvalitetssikret av

Ole Roer

Emneord

Naturmangfold, naturtyper, rødlistearter, landskapsøkologi, vurdering av verdi og -konsekvenser, skadereduserende tiltak.

Antall sider

21

Sammendrag

Planhusert AS er engasjert av grunneier for å lage reguleringsplan med mål om å legge til rette for fritidsbebyggelse for Orreleikåsen i Kviteseid kommune. Faun Naturforvaltning AS ble i den forbindelse engasjert som rådgiver for å vurdere konsekvenser for tema naturmangfold for planlagte tiltak.

Eksisterende kunnskap og egen befaring er benyttet for å registrere naturmangfold herunder naturtyper, rødlistede arter og økologiske funksjonsområder i området. Virkningene av planlagt tiltak er vurdert opp mot konsekvensene på registrerte naturkvaliteter.

Da Faun avtalte oppdraget i august 2021 er utredninger laget iht. metodikk fra SVV håndbok V712 i konsekvensanalyser (Statens vegvesen, 2018), samt naturtyper er kartlagt og verdivurdert etter metodikk fra NiN2 (Miljødirektoratet 2021).

Innenfor influensområdet til planlagte tiltak er det ikke registrert noen naturtyper etter NiN2. Videre er det konstatert at planområdet har noe verdi for rødlistearter. Våmur-Roan villreinområde er et kjent reintrekk i tilknytning til planområdet. Ut i fra vurdering av verdi og påvirkning er samlet konsekvensgrad av planlagte tiltak vurdert til 1 minus (-), tilsvarende noe miljøskade for delområder. Skadereduserende tiltak for å ivareta leveområder for vanlige forekommende arter vil være å bevare trær og vegetasjon der det anses mulig.

Forord

Foreliggende rapport er laget på oppdrag fra Planhuset AS. Planhuset AS har fått i oppdrag å utarbeide reguleringsplan med tanke på hytteutbygging av for Orreleikåsen i Kviteseid kommune, Vestfold og Telemark fylke.

Foreliggende rapporten oppsummerer kunnskap om naturmangfold i planlagte tiltaks influensområde. Med grunnlag i egen befarig, samt sammenfatning av eksisterende data, er det gjennomført KU vurdering for naturmangfold.

Mikaela Embla Olsen har vært oppdragsansvarlig fra Faun Naturforvaltning AS, mens Tyke Tveit fra Planhuset AS har bistått med skisser og plandokument, samt løpende informasjon om planlagte tiltak.

Fyresdal, 20.09.2021

Mikaela Embla Olsen

Ole Roer

Innhold

Forord	2
1 Innledning.....	4
2 Utbygging og influensområdet.....	6
2.1 Alternativer som skal utredes.....	6
2.2 Influensområdet	6
3 Metode	7
3.1 Eksisterende datagrunnlag.....	7
3.2 Verktøy for kartlegging og verdi-, påvirkning- og konsekvensvurdering	7
3.3 Feltregisteringer.....	7
4 Dagens situasjon og verdivurdering.....	9
4.1 Naturgrunlaget	9
4.2 Landskapsøkologiske funksjonsområder	14
4.3 Vernet natur.....	14
4.4 Viktige naturtyper.....	14
4.5 Økologiske funksjonsområder for arter	14
4.6 Geosteder	15
4.7 Oppsummering verdi	15
5 Påvirkning og konsekvens for delområder.....	17
5.1 Økologiske funksjonsområder for arter	17
6 Konsekvens for alternativer.....	19
7 Skadereduserende tiltak	20
8 Referanser.....	21

1 Innledning

Planhuset AS er engasjert av grunneier for å utarbeide en reguleringsplan for Orreleikåsen ved Vrådøl Panorama i Kviteseid kommune.

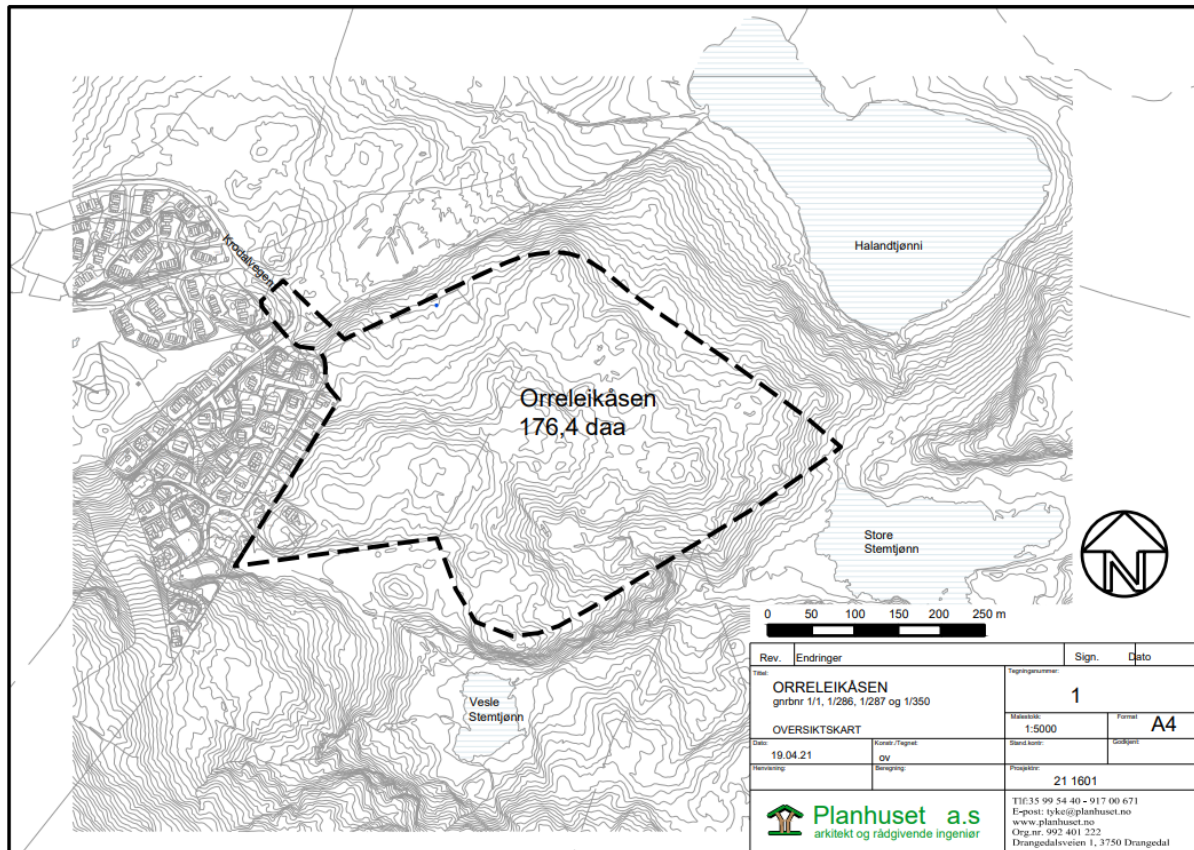
Planområdet ligger sør for Fylkesvei 38 (Vråljosvegen), rett øst for Krokdalveien ved Vrådøl Panorama. Formålet med reguleringsplanen er å tilrettelegge for tomter til fritidsboliger.

Foreliggende rapport har som mål å:

- Beskrive naturverdiene i området
- Vurdere konsekvenser av planlagt tiltakene for naturmangfold
- Vurdere behov for og virkning av skadereduserende tiltak

Figur 1: Oversikt over lokalisering av planområdet, ved Vrådøl i Kviteseid kommune. Planområdet er markert med rød sirkel. Oversiktskart hentet fra www.kilden.nibio.no.

Figur 2: Kart over planområde. Svart stiptet linje viser planavgrensning. Kartutsnitt tilsendt av oppdragsgiver.

2 Utbygging og influensområdet

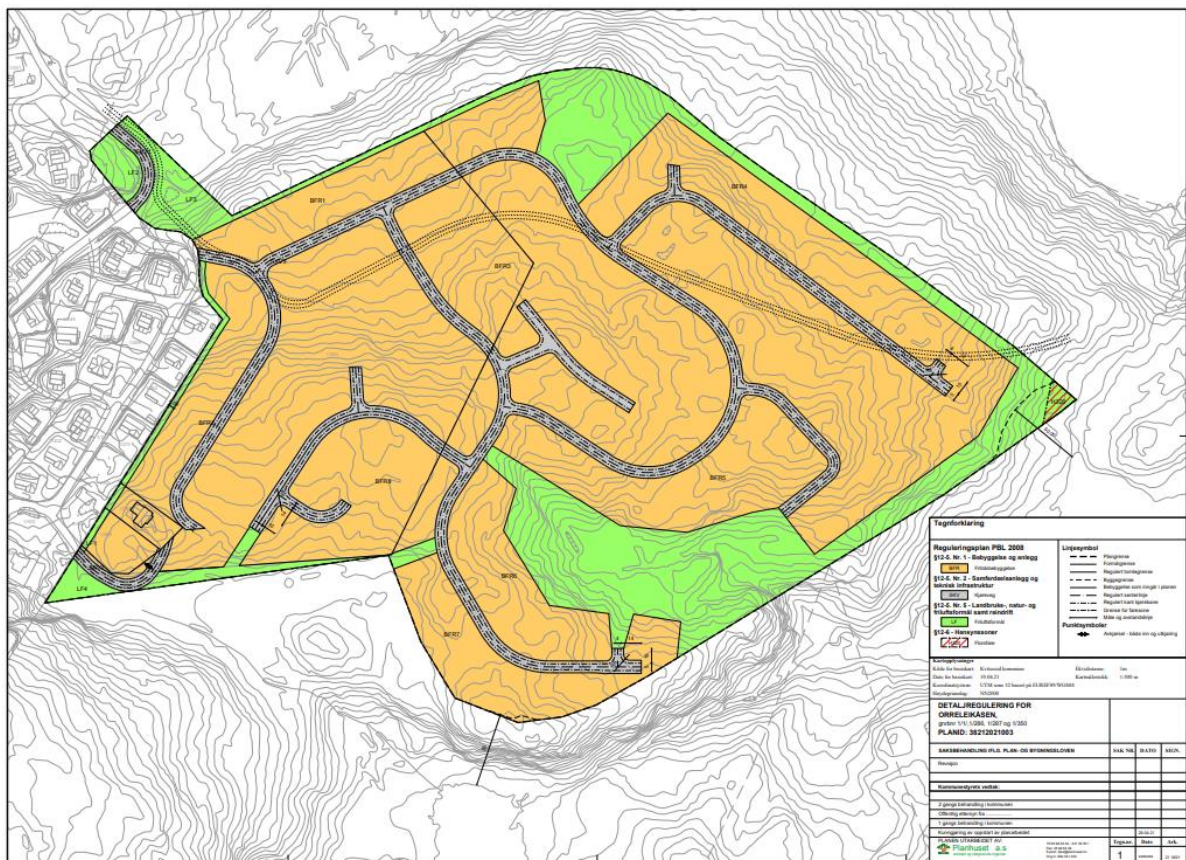
2.1 Alternativer som skal utredes

Referansesituasjonen (0-alternativet)

0-alternativet innebærer at dagens situasjon blir opprettholdt i planområdet. Dette innebærer et utmarksområde med hyttebebyggelser i vest, myr og tjernområder i nord og øst; og gårdsdrift i sør.

Alternativ 1: Utbyggingsalternativet

I utgangspunktet skal planområdet på 176,4 daa tilrettelegges for fritidsboliger, med tilhørende utbygging av adkomstveier og annen infrastruktur. Utbyggingsforslaget er illustrert i foreløpig illustrasjonsplan over planområdet, tomter for fritidsboligene er imidlertid enda ikke kartfestet (figur 3).

Figur 3: Illustrasjonsplan for Orreleikåsen. Denne viser planlagt vei (grått), fritidsbebyggelse (oransje) og friluftsmål (grønt). Kartutsnitt tilsendt fra Planhuset AS.

2.2 Influensområdet

Tiltaksområdet utgjør angitt planområdet iht. figur 3.

I denne undersøkelsen er influensområdet definert som områder som kan ventes en vesentlig virkning av tiltaket. Influensområde for viktige naturtyper og økologiske funksjonsområder for vilt vil være noe større enn tiltaksområdet. Generelt kan vi sette influensområdet med en buffersone på ca. 100 meter fra tiltaksområdet, men for vilt dette kunne være mer enn 100 meter.

3 Metode

3.1 Eksisterende datagrunnlag

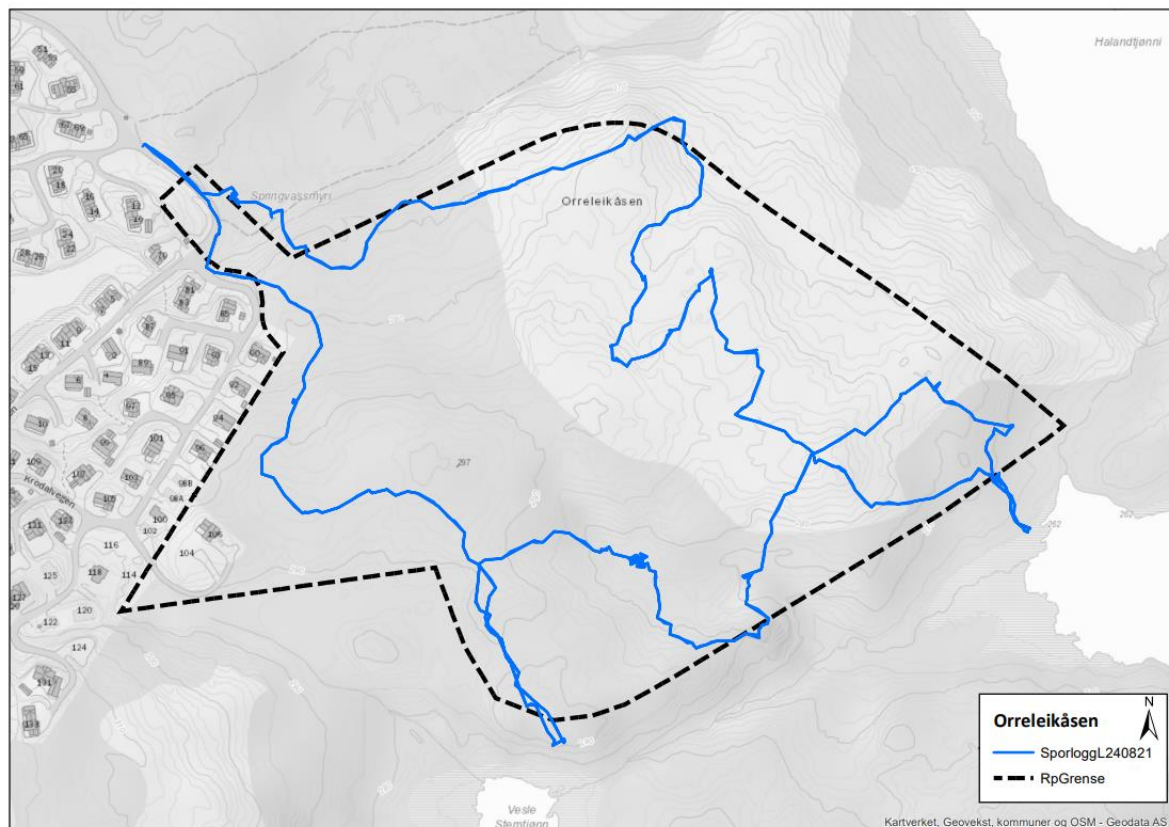
Oversikt over utbyggingsplaner er mottatt av tiltakshaver. Oversikt over geologiske forhold og løsmasser er hentet fra NGU sine databaser (NGU, u.å.). Vurdering av status for naturmangfold innenfor influensområdet til planlagte tiltak er gjort på bakgrunn av egen feltbefaring, samt sammenfatning av eksisterende kunnskap. I tillegg er tilgjengelig data fra offentlige databaser som Naturbase (Miljødirektoratet, u.å.), Artskart (Artsdatabanken, u.å.) og Kilden (NIBIO, u.å.) sjekket.

3.2 Verktøy for kartlegging og verdi-, påvirkning- og konsekvensvurdering

Kartleggingen av naturtyper er basert på NiN2 (Miljødirektoratet, 2021). Vurdering av verdi og konsekvens følger metodikk fra Statens Vegvesen, håndbok V712 i konsekvensanalyser (Statens vegvesen, 2018). Rødlistearter følger gjeldende Norsk rødliste 2015 (Henriksen og Hilmo, 2015). Rødlistede naturtyper følger Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken, 2018a). Registrering av fremmede arter følger Artsdatabankens fremmedartsliste (Artsdatabanken, 2018b). For en nærmere beskrivelse av metode, se SVV-Håndbok V712 (Statens vegvesen, 2018).

3.3 Feltregistreringer

Faun Naturforvaltning AS ved Mikaela Olsen og Ole Roer har gjennomført feltbefaring i området, se figur 4 for sporlogg.

Figur 4: Sporlogg fra befaringrute for Mikaela Olsen og Ole Roer hhv. 24.08.2021 vist med blå strek.

Befaringstidspunktet ble gjennomført i vekstsesongen, som vil si at tidspunktet var gunstig i forhold til å registrere naturtyper og fastsittende arter. Sammenholdt med eksisterende data var det mulig å få et godt inntrykk av området, for å gjøre vurderinger av naturverdiene.

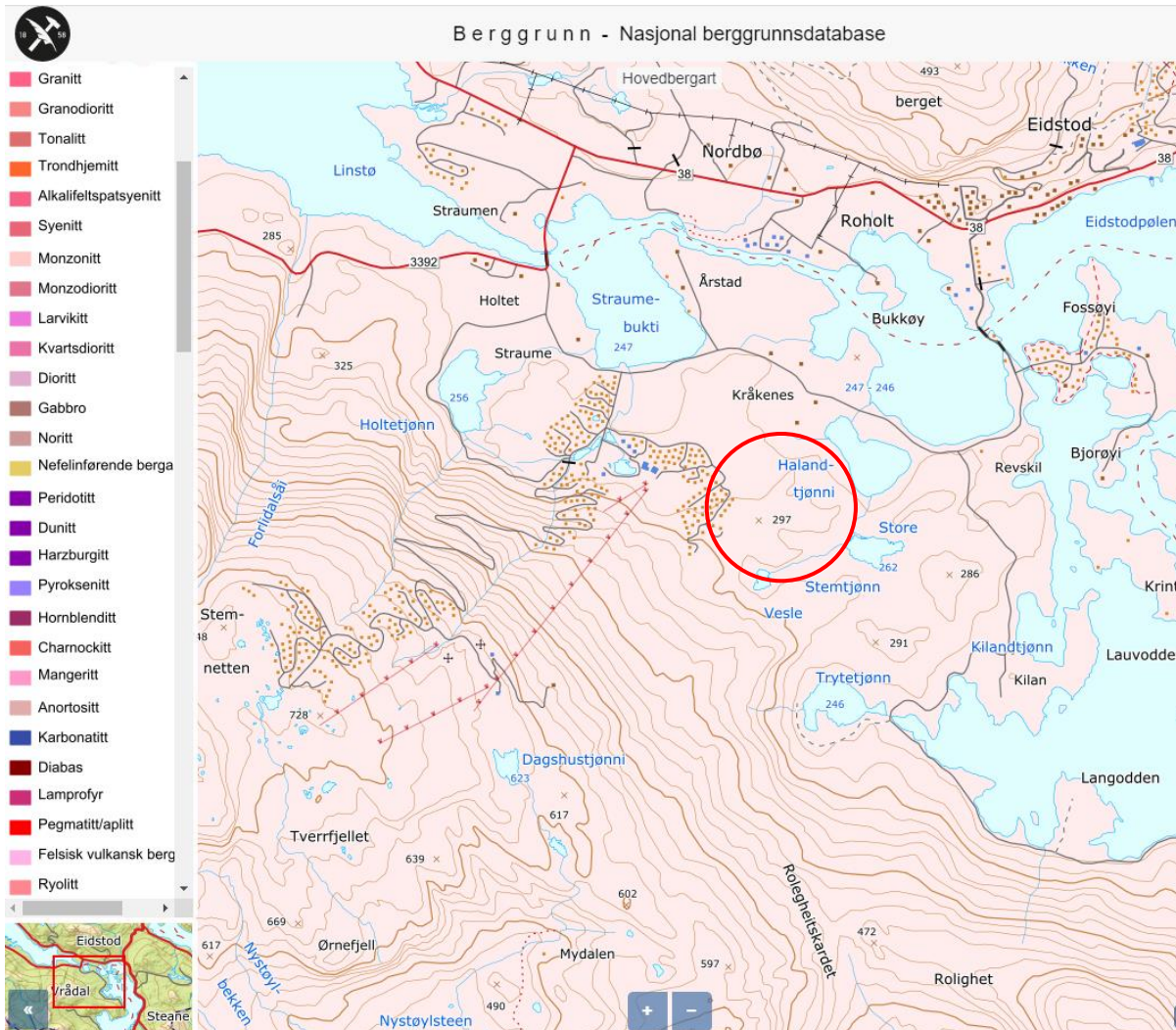
Ole Roer har arbeidet med kartlegging av naturverdier og biologisk mangfold siden 1996. I 2008 deltok Roer på kurs i kartlegging av naturtyper etter DN håndbok 13 arrangert av Direktoratet for Naturforvaltning (i dag Miljødirektoratet). Roer har og deltatt på kurs i lav- og mosefloristikk med hovedvekt på rødlista arter. Roer har også erfaring som biologisk rådgiver bl.a. for Viken Skog SA. Mikaela Olsen er en nyutdannet student med et faglig grunnlag innenfor økologi. Hun har tatt fag i NiN-kartlegging (BOT270) ved NMBU, i tillegg til et to dagers NiN-kurs i regi av UiO. For ytterligere presentasjon av Faun Naturforvaltning AS, se www.fnat.no.

4 Dagens situasjon og verdivurdering

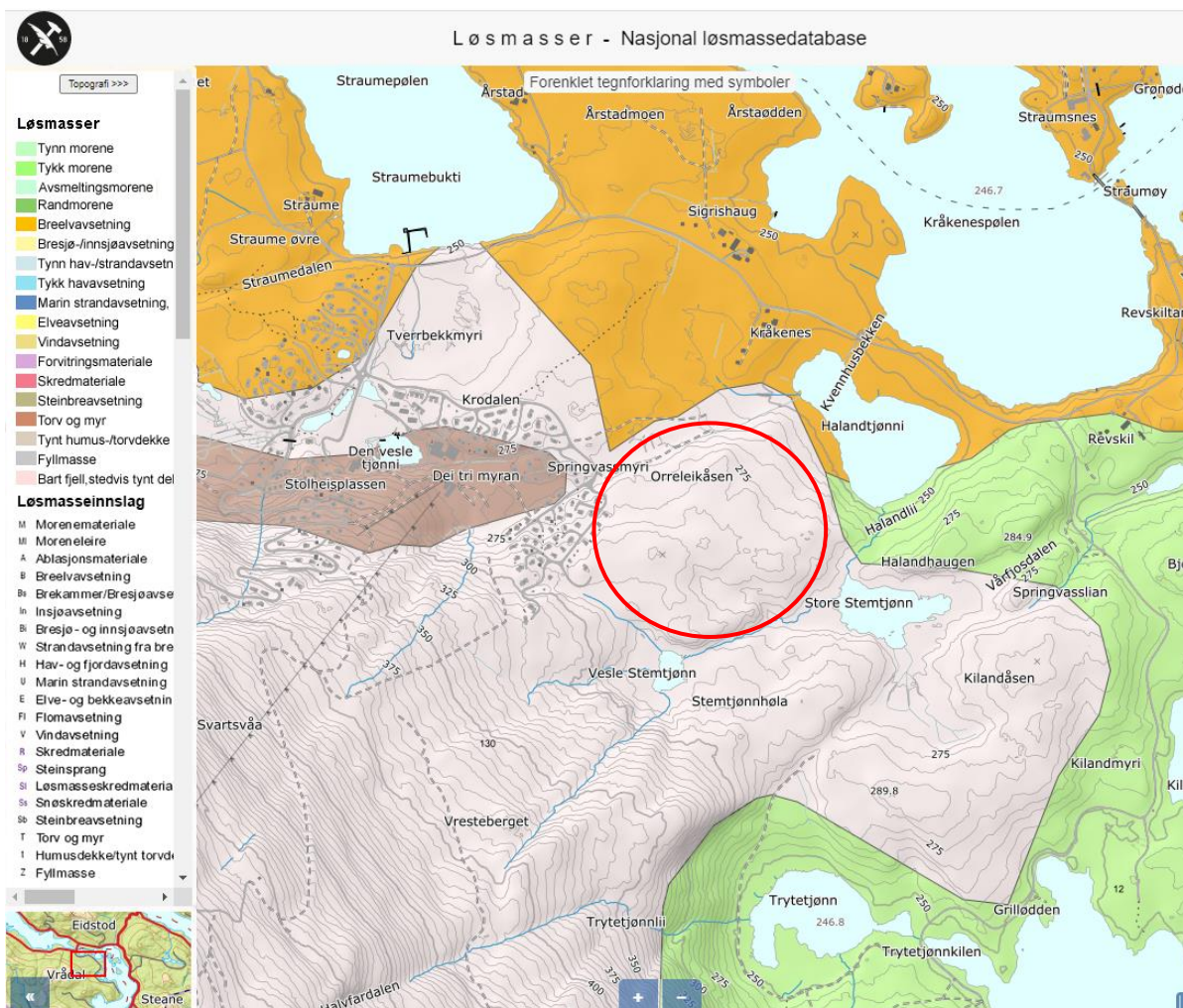
4.1 Naturgrunnet

Berggrunn og løsmasser

Berggrunnen i området er dominert av granittisk gneis (figur 5). Bergartene i området er normalt fattige på plantenæringsstoff og kalkinnhold. Det er lite løsmasser i planområdet som domineres av bart fjell (figur 6), med stedvis tynt morenedekke. I grenseområdene er det registrert morenemateriale.

Figur 5: Grov oversikt over fordeling av berggrunn i tiltaksområdet (NGU, u.å.). Planområdet er omtrentlig plassert med rød sirkel.

Figur 6: Grov oversikt over fordeling av berggrunn i tiltaksområdet (NGU, u.å.). Planområdet er omtrentlig plassert med rød sirkel.

Klima og Topografi

Tiltaksområdet ligger i grensa mellom sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone (Moen, 1998). Planområdet består av varierte områder med skogsterreng og bart fjell. Skogsterreng et anses som lyngskog (kartleggingsenhet: T4-C-9), med sin dominans av furu og bærlyng. Blanding mellom åpent kalkfattig grunnlendt lyngmark (T2-C2-1) og tørkeutsatte, svært kalkfattige berg, bergvegger og knauser (T1-C-2). Innslagsvis inngår mindre grunne myrkleddede og sumpskogsdekte områder. Planområdet er flatt, og ligger 279 m.o.h. Terrenget stiger opp mot fjellet i sørvest til over 700 m.o.h., hvor skibakken er, og helt opp til 890 m.o.h. på toppen av fjellet.

Figur 7: Lyngskog med furu i planområdet

Figur 8: Planområdet hadde innslag av enkelte fattige myrområder som var for små til å være egne kartleggingsenheter.

Figur 9: Planområdet med mye bart fjell, med tørketolerant vegetasjon.

Figur 10: Fattig sumpskogområde som var for liten til å være egen kartleggingsenhet.

Figur 11: Området grenser mot innmark og innsjøen Nisser i nord.

Figur 12: Utsikt fra planområdet med skiheisen og etablerte hyttefelt i bakgrunnen

4.2 Landskapsøkologiske funksjonsområder

Landskapsøkologiske funksjonsområder er vurdert med hovedfokus på fugl og pattedyr. Navnet på lokaliteten tilsier at det kan være en aktuell plass for orreleik og muligens storfugleik. Da befaringen ble gjort utenfor leik-sesongen ble lokalkjente personer kontaktet. Opplysninger gitt av de tyder på at det ikke er registrert orreleik på orreleikåsen hverken tidligere eller i nyere tid.

Så vidt det er kjent for våre kontaktpersoner så har det ikke forekommet orrfugleik orreleikåsen. Med bakgrunn i dette antar vi at planområdet ikke har funksjon som del av et orrfugleik-område.

4.3 Vernet natur

Det forekommer ingen områder som er vernet etter naturmangfoldloven eller internasjonal status i planområdet, eller i influensområdet.

4.4 Viktige naturtyper

Det ble gjennomført kartlegging av viktige naturtyper etter NiN2-metoden (Miljødirektoratet, 2021) innenfor planområdet. I forbindelse med nevnte kartlegging ble det ikke registrert NiN-naturtyper innenfor området. Det ble observert enkelttrær av furu opp mot 200 år, men ikke mange nok til at noen områder hadde naturtypekvalitet.

4.5 Økologiske funksjonsområder for arter

Rødlistearter og vanlig forekommende arter

I nær tilknytning til planområdet er det registrert 5 rødlistede arter (tabell 1). I tillegg ble det observert hare (*Lepus timidus*) under egen befarings, som har rødlistestatus som nær truet (NT).

Tabell 1: Artsoversikt og rødlistestatus i nærliggende areal av planområdet. Kilder: Artsdatabanken

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødlistestatus
Fisk	<i>Perca fluviatilis</i>	Abbor	LC
Fugl	<i>Alauda arvensis</i>	Sanglerke	VU
	<i>Anas platyrhynchos</i>	Stokkand	LC
	<i>Bucephala clangula</i>	Kvinand	LC
	<i>Emberiza citrinella</i>	Gulspurv	NT
	<i>Emberiza schoenicus</i>	Sivspurv	NT
	<i>Parus major</i>	Kjøttmeis	LC
	<i>Riparia riparia</i>	Sandsvale	NT
	<i>Saxicola rubetra</i>	Buskskvett	LC
	<i>Sitta europaea</i>	Spettmeis	LC
	<i>Sturnus vulgaris</i>	Stær	NT
Insekt	<i>Aeshna junea</i>	Starrlibelle	LC
	<i>Cicindela campestris</i>	Grønn sandjeger	LC
Pattedyr	<i>Castor fiber</i>	Bever	LC
	<i>Lepus timidus</i>	Hare	NT
	<i>Rangifer tarandus</i>	Rein	LC

Det er ikke dokumentert hekkelokaliteter eller andre særlig verdifulle funksjonsområder for noen av artene listet opp i tabell 1, innenfor planområdet. Som nevnt i kap. 4.2 er det ikke observert orrfugleik i planområdet.

Potensiale for funn av beslutningsrelevante sjeldne arter i området vurderes som begrenset ut fra de fattige naturforholdene i området.

Samlet vurderes planområdet å ha «noe verdi» for rødlistearter og vanlig forekommende fugl og pattedyr i form av å utgjøre større beite og leveområder (figur 13).

Figur 13: Verdivurdering av utmark innenfor planområdet som inngår som funksjonsområde/del av større leveområder for vanlig forkommende fugl og pattedyr iht. til kriteriene fra SVV, håndbok V712.

Villrein

Eksisterende hyttefelt på toppen av skiheisen ved Vrådal Panorama ligger delvis innenfor grensen til Våmur-Roan villreinområde. Nevnte villreinområde er samlet på ca. 400 km².

Våmun-Roan villreinområdet har stor verdi (figur 14).

Figur 14: Verdivurdering for Våmur-Roan villreinområde.

4.6 Geosteder

Det er ikke kjent at det forekommer verdifulle geosteder i planområdet av typen geologiske naturarv.

4.7 Oppsummering verdi

Verdisetting av ulike delområder innenfor de fem registreringskategoriene som inngår i naturmangfold ifølge anvendt metodikk (Statens Vegvesen, 2018), er oppsummert i tabell 2. Da planområdet kun har «noe verdi» for vanlige forekommende arter, og ingen andre verdisettinger, er verdikart utelatt.

Tabell 2: Oppsummering verdi av de ulike registreringskategoriene.

Registrerings- kategorier	Delområde	Verdi	Kommentar
Landskapsøkologiske funksjonsområde	Ørreleik	Uten betydning	
Vernet natur	Ikke eget delområde i definert influensområde	Uten betydning	Forekommer ikke i tilknytning til planområdet
Naturtyper	Ikke eget delområde i definert influensområde	Uten betydning	Forekommer ikke i tilknytning til planområdet
Økologiske funksjonsområder	Rødlistearter og vanlig fugl og pattedyr	Noe verdi	Del av større leveområde for vanlig fugl og pattedyr
	Våmur-Roan villreinområde	Stor verdi	Leverområde for villrein
Geosteder	Ikke eget delområde	Uten betydning	Forekommer ikke i tilknytning til planområdet

5 Påvirkning og konsekvens for delområder

Negative konsekvenser for naturmangfold avhenger av hvilken påvirkning de direkte inngrepene vil få på registrerte naturtyper, arter og økologiske funksjonsområder. I tillegg kan indirekte effekter av inngrep, som f.eks. uttørking etter hogst av skog gi negative effekter. I vurdering av påvirkning og konsekvenser er det den permanente situasjonen som er vektlagt. Det er ikke gjort egne vurderinger for anleggsfasen.

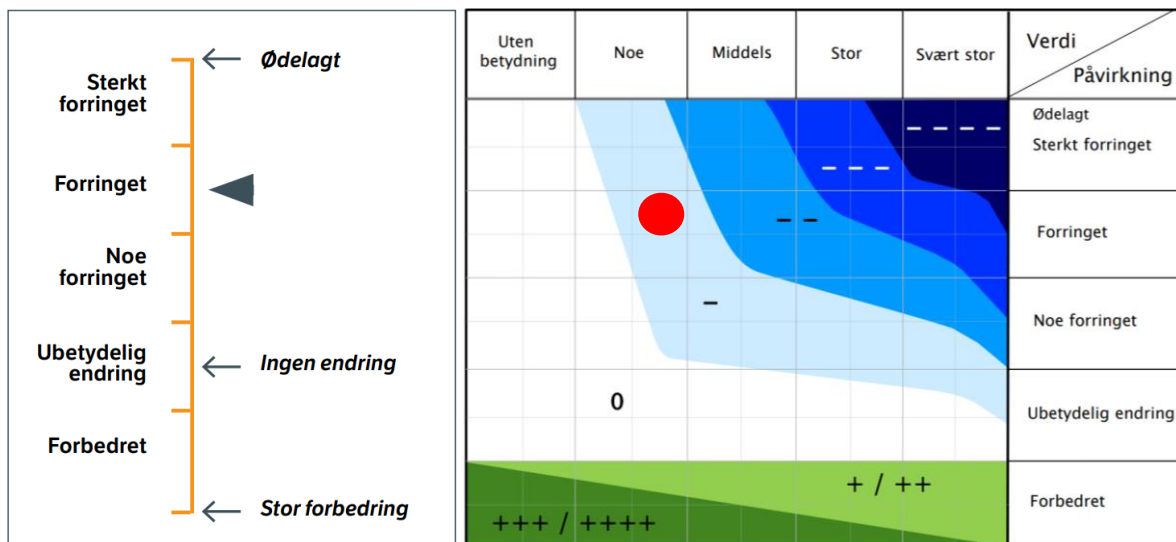
5.1 Økologiske funksjonsområder for arter

Rødlistearter og vanlig forekommende arter

Alt utmarksareal innenfor planområdet har «noe verdi» som beite og leveområde for vanlig forekommende fugl og pattedyr.

Etablering av planområdet etter skisserte planer vil forringe planområdets funksjon som leveområde for fugl og pattedyr (figur 15, venstre figur).

Konsekvensgraden for planområdets økologiske funksjon som beite og leveområde for vanlig forekommende fugl og pattedyr vurderes til **1 minus (-)**, noe miljøskade for delområdet. (figur 15, høyre figur).

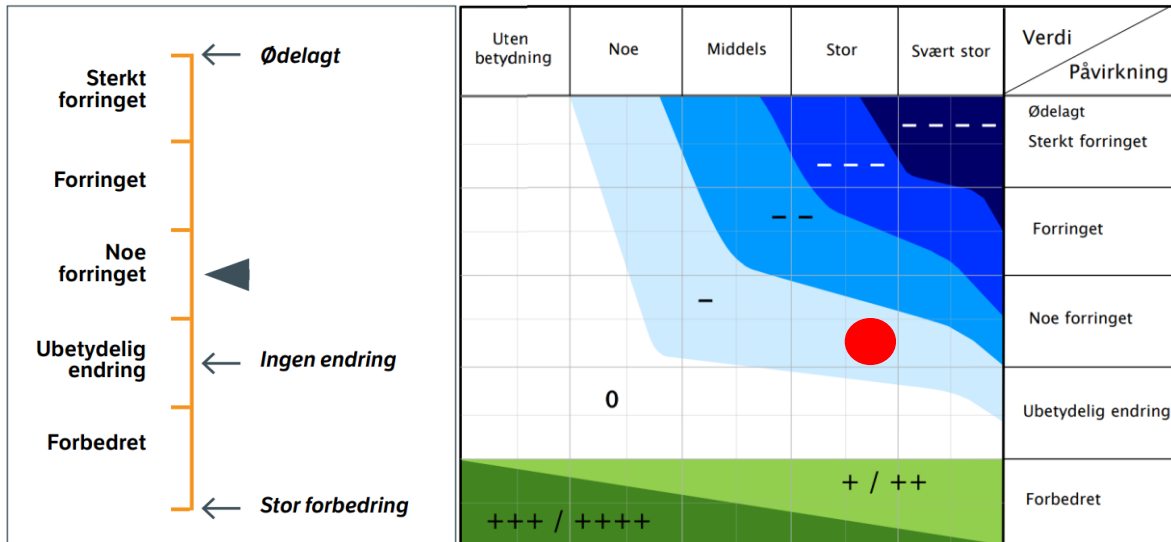

Figur 15: Venstre figur viser skala med vurdering av planlagte tiltak sin påvirkning på planområdets funksjon som leveområde for fugl og pattedyr. Høyre figur viser konsekvensgrad av tiltaket for planområdets økologiske funksjon som beite og leveområde for vanlig forekommende fugl og pattedyr vist med rød prikk, 1 minus (-) = noe miljøskade for delområdet.

Villrein

Det er påvist at økt menneskelig aktivitet har påvirket reins atferd (Nilsen & Strand, 2017). Det er imidlertid allerede bygd ut fritidsboliger på toppen av fjellet som allerede har en etablert menneskelig aktivitet. Utbygging av Orreleikåsen vil kunne føre til svak økning av ferdsel av turgåere inn i villreinområdet. Påvirkningen på villrein vurderes som noe forringet (figur 16, venstre figur).

Konsekvensgraden for planområdets økologiske funksjon som leveområde for villrein vurderes til **1 minus (-)**, noe miljøskade for delområdet (figur 16, høyre figur).

Figur 16: Venstre figur viser skala med vurdering av planlagte tiltak sin påvirkning på villreins leveområde. Høyre figur viser konsekvensgrad av tiltaket for planområdets økologiske funksjon som leveområde for villrein, vist med rød prikk, 1 minus (-) = noe miljøskade for delområdet.

6 Konsekvens for alternativer

En skal, i tillegg til å vurdere hvilke konsekvenser tiltaket har på hvert delområde, også gjøre en samlet konsekvensvurdering for hvert alternativ. I dette tilfellet var det kun ett utbyggingsalternativ å vurdere referanse tilstanden (0-alternativet) opp imot. Vurderingen viser at alternativ 1 (planlagt utbygging) vil føre til **konsekvensgrad 1 minus (-), tilsvarende noe miljøskade for delområder for tema naturmangfold samlet** (tabell 3).

Tabell 3: Sammenstilling av samlet konsekvens for dagens situasjon (0-alternativet) sammenlignet med planlagt utbyggingsalternativ (alternativ 1) iht. metodikk fra Statens vegvesen (2018).

Delområde	Alternativ 0	Alternativ 1
Leveområde for pattedyr og fugl inkl. rødlistearter	Ubetydelig (0)	1 minus (-)
Leveområde for villrein	Ubetydelig (0)	1 minus (-)
Samlet vurdering	Ubetydelig (0)	1 minus (-)
Rangering	1	2
Forklaring til rangering	Alternativet vil ikke medføre vesentlig endringer for de ulike delområdene.	Alternativet vil medføre en samlet konsekvensgrad på 1 minus (-), tilsvarende grad på leveområde for pattedyr, fugl og villrein.

7 Skadereduserende tiltak

Skadereduserende tiltak blir normalt gjennomført for å begrense negative konsekvenser for registrerte naturtyper eller arter i området en utbygging er planlagt.

For å best mulig ivareta landskapsøkologiske funksjonsområder for vanlige forekommende arter, anbefales det å bevare trær og vegetasjon der det anses mulig. Et mulig skadereduserende tiltak for villrein ville vært å styre ferdselen av turgåere bort fra villreinområdet. Dette vurderes imidlertid ikke som nødvendig, da det allerede er etablert fritidsboliger delvis innenfor grensen til Våmur-Roan villreinområde.

Fremmede arter

Det er ikke registrert fremmede arter innenfor planområdet, men det kan likevel ikke utelukke at dette kan forekomme. Det advares spesielt mot potensial fare for å spre arter i kategorien SE, dvs. arter med svært høy økologisk risiko (Artsdatabanken, 2018b). Det er særlig som følge av at masser blir flyttet på / tilført i anleggsfasen at faren for å spre fremmede arter er stor.

Generelt

Det anbefales at sår i terrenget etter anleggsarbeidet arronderes og tilrettelegges for naturlig revegetering ved påkjøring av topplag med jord fra stedegne masser, slik at sårene skjules raskest mulig på arealer der dette kan være aktuelt.

8 Referanser

Artsdatabanken 2018a. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Tilgjengelig fra: <https://www.artsdatabanken.no/rodlisefornaturtyper> (Lest: 08.09.2021)

Artsdatabanken 2018b. Fremmedartslista 2018. Tilgjengelig fra: <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018> (Lest: 08.09.2021)

Artdatabanken u.å. Artskart. Tilgjengelig fra: <https://artskart.artsdatabanken.no/> (Lest: 08.09.2021)

Henriksen, S. og Hilmo, O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Miljødirektoratet 2021. Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Veileder M-1930, 2021.

Miljødirektoratet. u.å. Naturbase. Tilgjengelig fra: www.naturbase.no (Lest: 08.09.2021)

Moen, A. 1998. Vegetasjon. Hønefoss: Nordahls trykkeri

NIBIO. u.å. Kilden. Tilgjengelig fra: <https://kilden.nibio.no/> (Lest: 08.09.2021)

Nilsen, E. B. & Strand, O. 2017. Populasjonsdynamiske utfordringer knyttet til fragmentering av villrein fjellet. - NINA Temahefte 70. 51 s.

NGU. u.å. Kart. Tilgjengelig fra: <https://geo.ngu.no/kart/minkommune/?kommunenr=3821> (Lest: 08.09.2021)

Statens vegvesen. 2018. Håndbok V712 Konsekvensanalyser. ISBN: 978-82-7207-718-0. 239 s + vedlegg.

Forespurte personer:

Inger Liv Gravir, Grunneier og lokalkjent

Tormod Kråkenes, Grunneier og lokalkjent

Tyke Tveit, Planhuset AS

Faun Naturforvaltning AS, Klokkarhamaren 6, 3870 Fyresdal | Telefon 976 65 517 | post@fnat.no | www.fnat.no